

INTRODUCERE

Disciplina **Drept civil. Persoanele** este înscrisă în planul de învățământ în cadrul disciplinelor cu caracter teoretico-aplicativ ca urmare a faptului că ea reprezintă partea absolut necesară pentru studiul următoarelor aspecte ale dreptului civil – respectiv: drepturile reale, obligațiile civile, contractile și succesiunile și chiar procedura civilă.

Dreptul civil - persoanele este dreptul de fiecare zi, el cuprinzând totalitatea raporturilor juridice patrimoniale și nepatrimoniale care se stabilesc între participanții la circuitul civil.

În sistemul dreptului românesc, dreptul civil are un rol deosebit de important, întrucât el contribuie la ocrotirea valorilor (drepturilor subiective) ale persoanelor fizice și juridice. De asemenea, dreptul civil reprezintă o garanție a formării unei conștiințe juridice corecte.

Un aspect important al rolului pe care îl ocupă dreptul civil în sistemul dreptului românesc constă în poziția sau funcția sa de a fi *drept comun* față de alte ramuri de drept. În acest sens, art. 2 alin. 2 din Codul civil stabilește că “prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritual dispozițiilor sale”.

Având în vedere aceste aspecte, cunoștințele de drept civil, persoane sunt absolut necesare în exercitarea profesiei de jurist.

Obiectivele cursului

Cursul își propune să prezinte studenților o serie de aspecte teoretice și practice privind dreptul civil, persoane. De asemenea sunt abordate o serie de aspecte legate de particularitățile diferitelor instituții ale dreptului civil, cum ar fi: capacitatea civilă, identificarea persoanelor fizice și juridice, ocrotirea persoanei fizice, persoana juridică. Parcurgând această disciplină studenții își vor putea însuși modul în care sunt reglementate principalele instituții ale dreptului civil, iar în anii următori de studio al dreptului civil vor aprofunda sau completa unele dintre noțiunile însușite la acest curs.

Competențe conferite

După parcurgerea acestui curs, studentul va dobândi următoarele competențe generale și specifice:

1. Cunoaștere și înțelegere (*cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei*)

- ✓ *identificarea de termeni, relații, procese, perceperea unor relații și conexiuni în cadrul disciplinelor juridice;*

- ✓ *utilizarea corectă a termenilor de specialitate din domeniul juridic;*
- ✓ *definirea / nominalizarea de concepte ce apar în partea dreptului civil referitoare la persoanele fizice și juridice;*
- ✓ *capacitatea de adaptare la noi situații apărute pe parcursul avansării cu studiul dreptului civil.*

2. Explicare și interpretare (*explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei*)

- ✓ *generalizarea, particularizarea, integrarea unor domenii juridice;*
- ✓ *realizarea de conexiuni între elementele de Drept civil. Persoanele;*
- ✓ *argumentarea unor enunțuri în fața celorlalți participanți la circuitul civil sau la realizarea actului de justiție;*
- ✓ *capacitatea de analiză și sinteză a instituțiilor studiate.*

3. Instrumental-aplicative (*proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare*)

- ✓ *relaționări între elementele ce definesc fiecare instituție de drept civil studiată;*
- ✓ *descrierea unor instituții de drept civil, persoanele;*
- ✓ *capacitatea de a transpune în practică cunoștințele dobândite în cadrul cursului;*
- ✓ *abilități de cercetare, creativitate în domeniul juridic;*
- ✓ *capacitatea de a concepe proiecte și de a le derula activități juridice;*
- ✓ *capacitatea de a soluționa litigii apărute în activitățile desfășurate în cadrul unei organizații internaționale.*

4. Atitudinale (*manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific/ cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane / instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională*)

- ✓ *reacția pozitivă la sugestii, cerințe, sarcini didactice, satisfacția de a răspunde la întrebările clienților;*
- ✓ *implicarea în activități științifice în legătură cu disciplina Drept civil. Persoanele;*
- ✓ *acceptarea unei valori atribuite unui obiect, fenomen, comportament, etc. conform legislației în vigoare;*
- ✓ *capacitatea de a avea un comportament etic în fața celorlalte subiecte de drept;*
- ✓ *capacitatea de a aprecia diversitatea și multiculturalitatea analizei juridice;*
- ✓ *abilitatea de a colabora cu specialiștii din alte domenii.*

Resurse și mijloace de lucru

Cursul dispune de manual scris, supus studiului individual al studenților, precum și de material publicat pe Internet sub formă de sinteze, teste de autoevaluare, studii de caz, aplicații, necesare întregirii cunoștințelor practice și teoretice în domeniul studiat. În timpul convocărilor, în prezentarea cursului sunt folosite echipamente audio-vizuale, metode interactive și participative de

antrenare a studenților pentru conceptualizarea și vizualizarea practică a noțiunilor predate. Activități tutoriale se pot desfășura după următorul plan tematic, conform programului fiecărei grupe:

1. Introducere. Capacitatea civilă a persoanelor (1 oră)
2. Identificarea persoanelor (1 oră)
3. Mijloacele de ocrotire a persoanei fizice (1 oră)
4. Persoana juridică (1 oră)

Structura cursului

Cursul este compus din 7 unități de învățare:

Unitatea de învățare 1	Noțiuni introductive. Persoana fizică
Unitatea de învățare 2	Capacitatea de folosință a persoanei fizice (început, conținut, sfârșit)
Unitatea de învățare 3	Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice (început, conținut, sfârșit)
Unitatea de învățare 4	Identificarea persoanei fizice
Unitatea de învățare 5	Ocrotirea persoanei fizice prin tutelă și curatelă
Unitatea de învățare 6	Ocrotirea persoanei fizice prin punerea sub interdicție
Unitatea de învățare 7	Persoana juridică

Teme de control (TC)

Desfășurarea temelor de control se va derula conform calendarului disciplinei și acestea vor avea următoarele subiecte:

1. Persoana fizică – capacitate și măsuri de ocrotire (2 ore)
2. Persoana juridică (2 ore)

Bibliografie obligatorie:

1. **E. Chelaru**, *Drept civil. Persoanele*, București, 2012
2. **G. Boroș, C. A. Angheliescu**, *Curs de drept civil. Partea generală*, București, 2011
3. **E. Lupan, I. Sabău**, *Tratat de drept civil*, București, 2006
4. **G. Beleiu**, *Drept civil roman. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, București, 2007
5. **I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu**, *Introducere în dreptul civil*, Cluj-Napoca, 2008
6. **G. Răducan, G.T. Maravela**, *Drept civil. Culegere de spețe*, București, 2008
7. **Colecția revistei „Fiat Justitia”**
8. **V. Hanga, M. D. Radu** – *Limba latină pentru juriști*, Edit. Albastră, Cluj-Napoca, 2006
9. **Noul cod civil. Note, Corelații, explicații**, Editura C.H. Beck, București, 2011

10. **E. Lupan**, *Drept civil, Persoana Fizică și persoana juridică*, Editura Lumina Lex, București, 2000
11. **Gh. Beleiu**, *Drept civil roman. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Editura Universul Juridic, București, 2003
12. **I. Dogaru, S. Cercel**, *Drept civil. Persoanele*, Editura C.h. Beck, București, 2007
13. **O. Ungureanu, C. Jugastru**, *Drept civil. Persoanele*, Editura Rosetti, București, 2003
14. **Ovidiu Ungureanu, Cornelia Munteanu**. *Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil*, Editura Hamangiu, București, 2011
15. **G. Răducan, M. Voineag, C. M. Niță, M. Dinu, R. C. Ilie**, *Teste grilă pentru concursuri și examene*, Editura Hamangiu, 2015
16. **F. Baias ș.a.**, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2012

Metoda de evaluare:

Examenul final se susține sub formă scrisă, pe bază de grile și subiecte în extenso, ținându-se cont de participarea la activitățile tutoriale și rezultatul la temele de control ale studentului.

Unitatea de învățare 1

Noțiuni introductive. Persoana fizică

1.1. Introducere

1.2. Obiectivele și competențele unității de învățare

1.3. Conținutul unității de învățare

1.3.1. Noțiune, reglementare, clasificare

1.3.2. Personalitatea juridică a omului

1.3.3. Drepturile personalității

1.4. Îndrumător pentru autoverificare

1.1. Introducere

Normele juridice reglementează statutul legal al omului în calitatea sa de persoană, căreia îi aparține orice drept.

Din punct de vedere juridic, oamenii apar în raporturile dintre ei, ca titulari de drepturi și obligații. Așadar, persoanele sau ființele umane sunt *subiecte de drept*, fiind așa cum scria și Ihering destinatarii oricăror drepturi, pentru că orice drept corespunde unui interes al omului.

Sintagma *subiect de drept* desemnează pe de o parte *participantul* la raporturile juridice (titularul de drepturi și obligații), iar pe de altă parte *vocația* unui asemenea titular de a participa la raporturile juridice civile, materializată în aptitudinea de a-și pune în valoare drepturile și obligațiile reglementate de către dreptul obiectiv.

Subiectele dreptului civil se împart în următoarele două categorii: *persoanele fizice* și *persoanele juridice* (anumite colectivități, grupări de persoane).

Etimologic¹, cuvântul „persoană” derivă din latinescul *persona* care înseamnă masca actorului din antichitate, ceea ce exprimă, în mod alegoric firește, ideea că oamenii sunt priviți ca

¹ În dreptul civil francez pentru persoana fizică se întrebuintează termenul de *personne physique*, iar pentru persoana juridică se utilizează expresia *personne morale*

În dreptul german persoana fizică este denumită *natürliche Personen* iar persoana juridică *juristische Personen*.

În dreptul englez se face distincție între *natural person* și *artificial person (sau conventional person)*. E. Lupan, *op. cit.*, p.32

și actori ai vieții sociale. Precizăm faptul că în lucrarea de față vom utiliza termenul de „persoană” cu referire la persoana fizică.

Noțiunea de subiect de drept a suferit de-a lungul istoriei o serie de modificări, evoluând de la societatea romană în care nu se recunoștea oricărui om calitatea de subiect de drept, la etapa Declarației Universale a Drepturilor Omului.

Se impune a fi subliniat faptul că evoluția dreptului persoanelor a fost profund influențată de curentele filosofice, sociologice și psihologice ale secolului al XX-lea.

1.2. Obiectivele și competențele unității de învățare

Obiectivele unității de învățare:

- cunoașterea părții introductive a disciplinei;
- definirea termenilor juridici utilizați;
- cunoașterea caracteristicilor termenilor și instituțiilor analizate;
- definirea conceptelor utilizate.

Competențele unității de învățare:

- studenții vor putea să definească termeni precum persoana fizică, personalitate juridică, capacitate civilă;
- studenții vor putea să descrie particularitățile și caracteristicile termenilor studiați;
- studenții vor putea să identifice instituțiile studiate.

Timpul alocat unității de învățare:

Pentru unitatea de învățare nr.1, timpul alocat este de 4 ore.

1.3. Conținutul unității de învățare

1.3.1. Noțiune, reglementare, clasificare

Prin *persoană fizică* vom înțelege subiectul individual de drepturi și obligații civile, participant la circuitul juridic civil.

Această participare poate avea loc în condițiile în care subiectul de drept are și capacitate juridică civilă.

Calitatea de subiect de drept nu este condiționată de existența discernământului.

Reglementările interne legale în vigoare privitoare la persoana fizică sunt cuprinse în diferite acte normative, dintre care principale sunt: Constituția României (art. 16, 25, și altele), Codul civil, Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă și altele.

Dintre *convențiile internaționale* amintim Pactul internațional privind drepturile civile și politice ale omului, ratificat de România în anul 1974, Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată în anul 1990.

Din punct de vedere al *vârstei* distingem:

- minorii care nu au împlinit 14 ani;
- minorii cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani;
- majorii, adică persoanele care au împlinit 18 ani sau care s-au căsătorit înainte de împlinirea vârstei de 18 ani.

După cum *au sau nu au capacitate de exercițiu* persoanele fizice se clasifică în:

- persoane fizice lipsite de capacitate de exercițiu (0-14 ani și persoanele puse sub interdicție judecătorească);
- persoanele fizice cu capacitate de exercițiu restrânsă (între 14-18 ani);
- persoanele fizice cu capacitate de exercițiu deplină (peste 18 ani).

În funcție de *activitățile* pe care le desfășoară persoanele fizice se împart în:

- profesioniști;
- neprofesioniști.

În funcție de *cetățenia* persoanelor fizice distingem:

- persoane fizice cu cetățenie română;
- persoane fizice cu cetățenie străină;
- persoane fizice fără cetățenie (apatrizi).

După *domiciliul* pe care îl au persoanele fizice sunt:

- persoane fizice cu domiciliul în România;
- persoane fizice cu domiciliul în străinătate.